Societat | | Actualitzat el 25/11/2021 a les 10:19

Vols ser (de veritat) un home més igualitari? 10 llibres que t'hi ajudaran

Descobreix diverses obres per qüestionar i arraconar la masculinitat hegemònica en les relacions socials i de poder, com a pare o, fins i tot, en les relacions sexuals

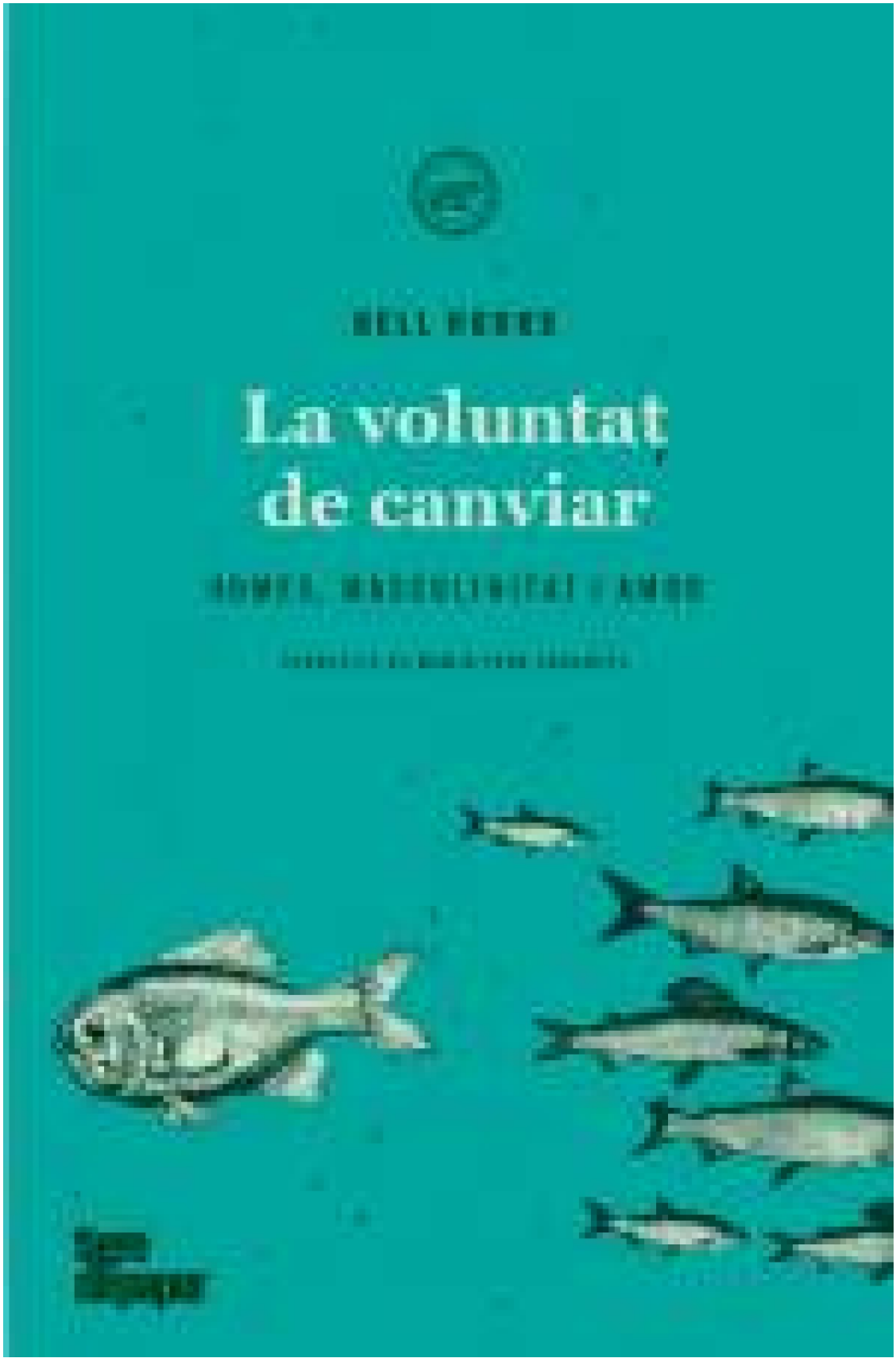

Pancarta contra el masclisme, en una manifestació del 8-M. | ACN

Per què cal protegir millor les dones quan el més fàcil seria que **els homes no les agredissin**? El discurs públic i l'esforç polític sobre la **violència masclista** sovint s'encara a prevenir i tractar la víctima, però és tant o més important acorralar les **masculinitats hegemòniques** que construeixen l'estereotip violent que les ataca o que justifica per acció o omissió la desigualtat de gènere. Cal una tasca educativa de base en els infants actuals, però també un procés de reflexió i qüestionament col·lectius per part dels homes.

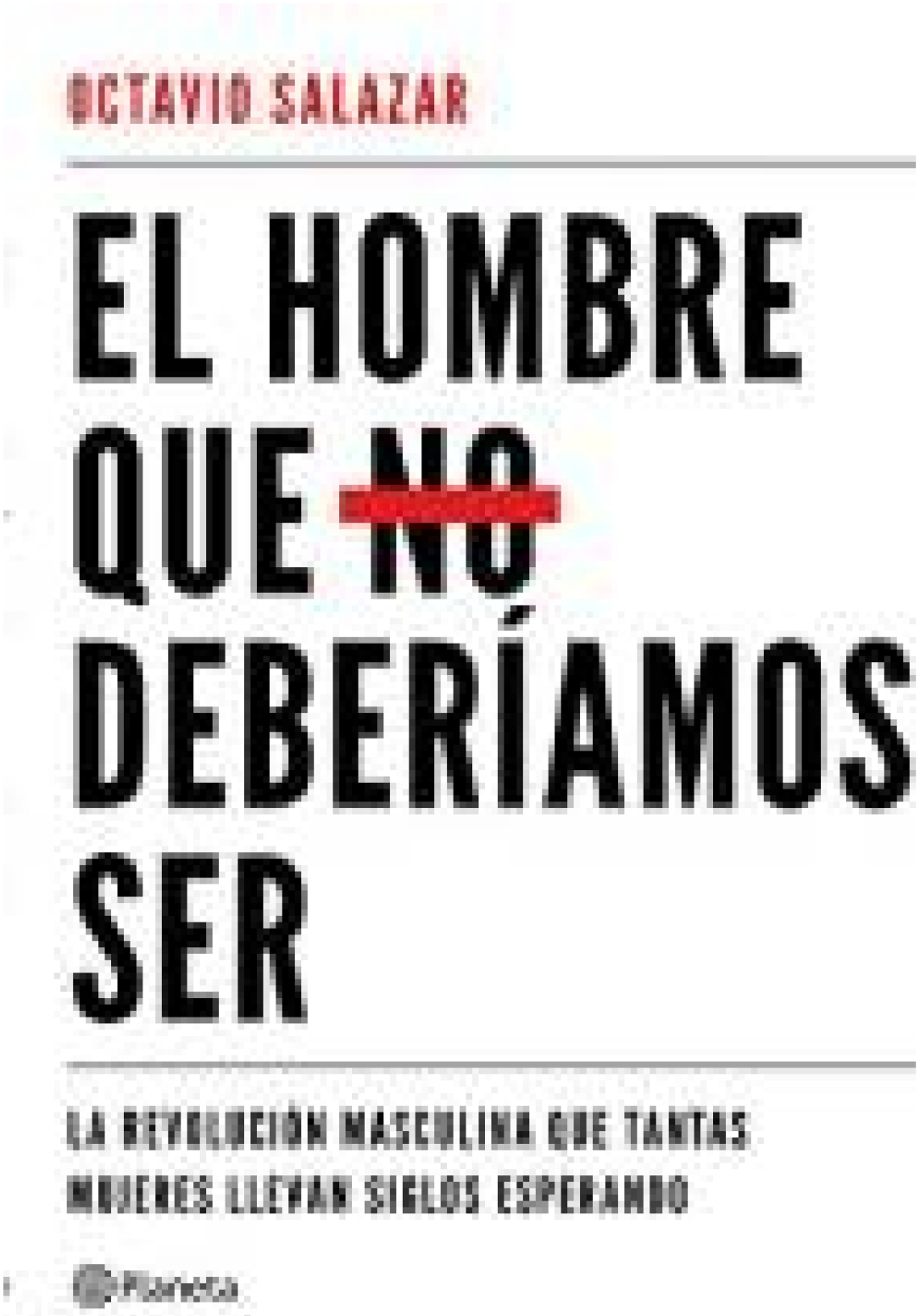
Es tracta d'un procés complex, ja que els referents masculins majoritaris precisament alimenten aquests **models tòxics**, però cada cop apareixen més obres que aporten eines per construir alternatives. La masculinitat és també una construcció social i, com a tal, es pot qüestionar i deconstruir des de molts àmbits, però primer cal prendre'n consciència i formar-se. Tot seguit, per això, es poden consultar deu llibres que aborden aquesta qüestió des de fronts molt diversos, des de l'**emocionalitat** i les relacions socials fins a la **paternitat** o les **relacions sexuals**. Per als homes, lluitar contra les violències masclistes no només ha de ser penjar-se un llaç lila un o dos cops l'any, sinó treballar en un mateix dia rere dia per deixar de ser-ne còmplices.

1. ***La voluntat de canviar. Homes, masculinitat i amor*** **/ bell hooks / Tigre de Paper**

La voluntat
de canviar

Les cultura popular ens ha ensenyat que les dones són més emocionals que els homes, probablement a causa dels efectes de la maternitat. Tot i això, l'activista feminista bell hooks (sí, en minúscules) reivindica que una de les vies per desmuntar la masculinitat tòxica és precisament reconnectar els homes amb les seves emocions, de les quals han estat capats en favor d'objectius més materials com l'èxit o la dominació. Fer marxa enrere en aquest procés inherent en l'educació patriarcal, segons hooks, comporta també afrontar una mena de catarsi que implica encarar les pors més íntimes com les inseguretats derivades dels sentiments, la intimitat o la pèrdua de l'espai fins ara socialment reservat a l'home que des del feminisme es qüestiona. **L'amor i l'estima** són una via des de la qual impulsar-se per reflexionar sobre els propis privilegis i la toxicitat de moltes actituds quotidianes que massa homes encara no saben identificar en el seu dia a dia. Aquest llibre aporta algunes claus sobre com detectar-les i transformar-les, al cap i a la fi per desconnectar d'aquelles expectatives vitals (de manera de ser i de reptes a assolir) que sobre ells pesen i que modelen el seu comportament.

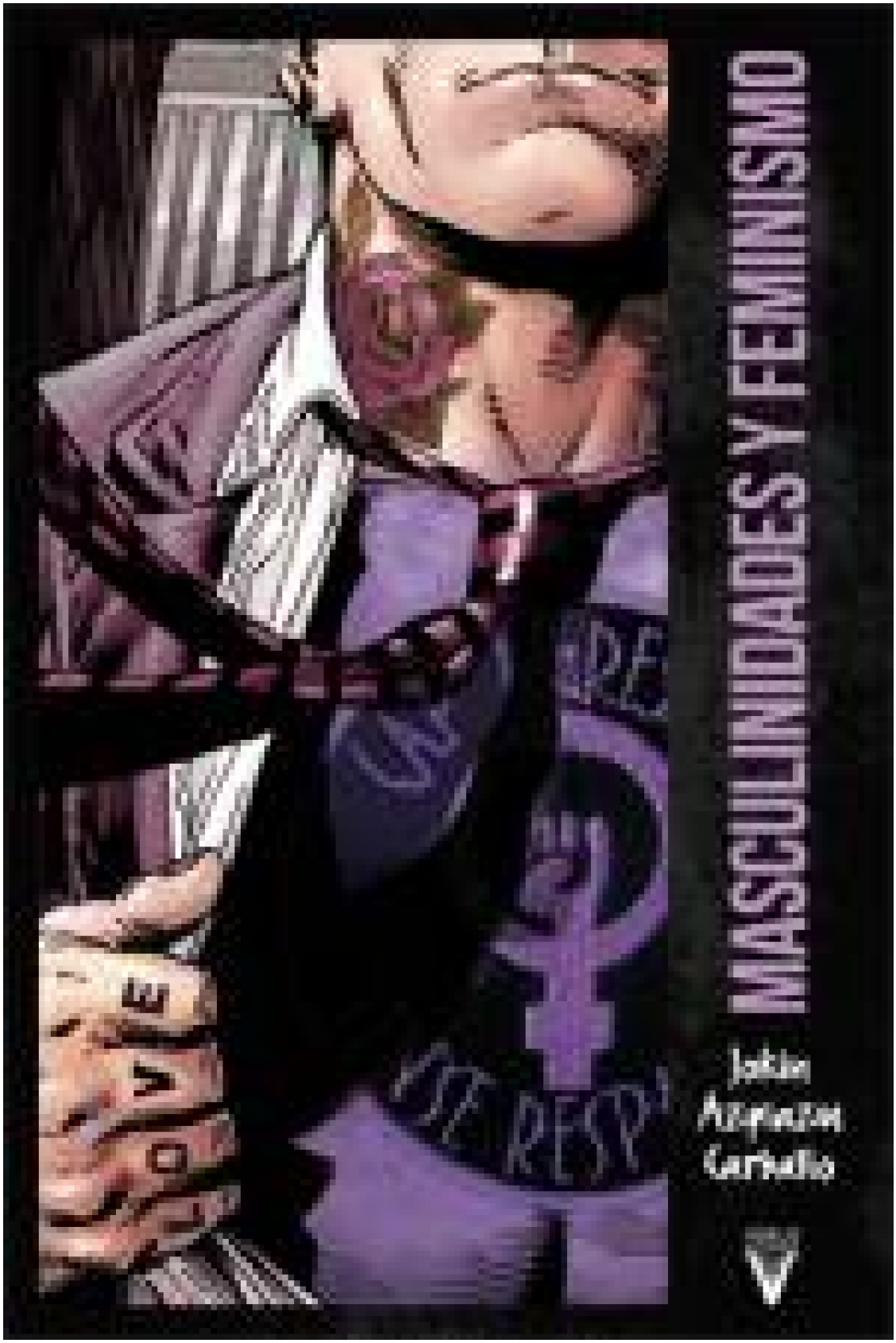
2. *El hombre que no deberíamos ser* / Octavio Salazar / Planeta

Per què un home que va ser distant i exigent amb el seu fill pot convertir-se en un avi afectuós i tendre quan té nets? El jurista Octavio Salazar s'ho pregunta en aquest llibre en què, en una línia similar a bell hooks, lamenta que els models de masculinitat i les expectatives patriarcals sobre

els homes n'hagin forjat durant tant de temps patrons tòxics per al conjunt de la societat però també cap a ells mateixos, impedint-los gaudir de la felicitat plena que hauria de comportar, per exemple, la paternitat, o limitant la capacitat per assumir les pròpies vulnerabilitats i de demanar ajut per afrontar-les. L'autor, en aquest llibre, defensa que **la virilitat en realitat és una garjola** de la que cal escapar, malgrat que determinats homes ataquin en un primer moment aquells que ho intentin (titllant-los de "*nenasses*" o "*maricons*"), per tal de construir amb les dones un futur més feminista i igualitari. Salazar va parlar amb **NacióDigital** d'aquesta obra, tot i que en té d'altres que l'erigeixen com un referent en la matèria, com *Masculinidades y ciudadanía. Los hombres también tenemos género* (2013), *La igualdad en rodaje: Masculinidades, género y cine* (2015) o, ja aquest any, *La vida en común: Los hombres (que deberíamos ser) después del coronavirus*.

3. *Masculinidades i feminismo* / Jokin Azpuazu Carballo / Virus Editorial

El sociòleg Jokin Azpiazu Carballo, en aquest llibre, parla en primera persona i furga i socialitza

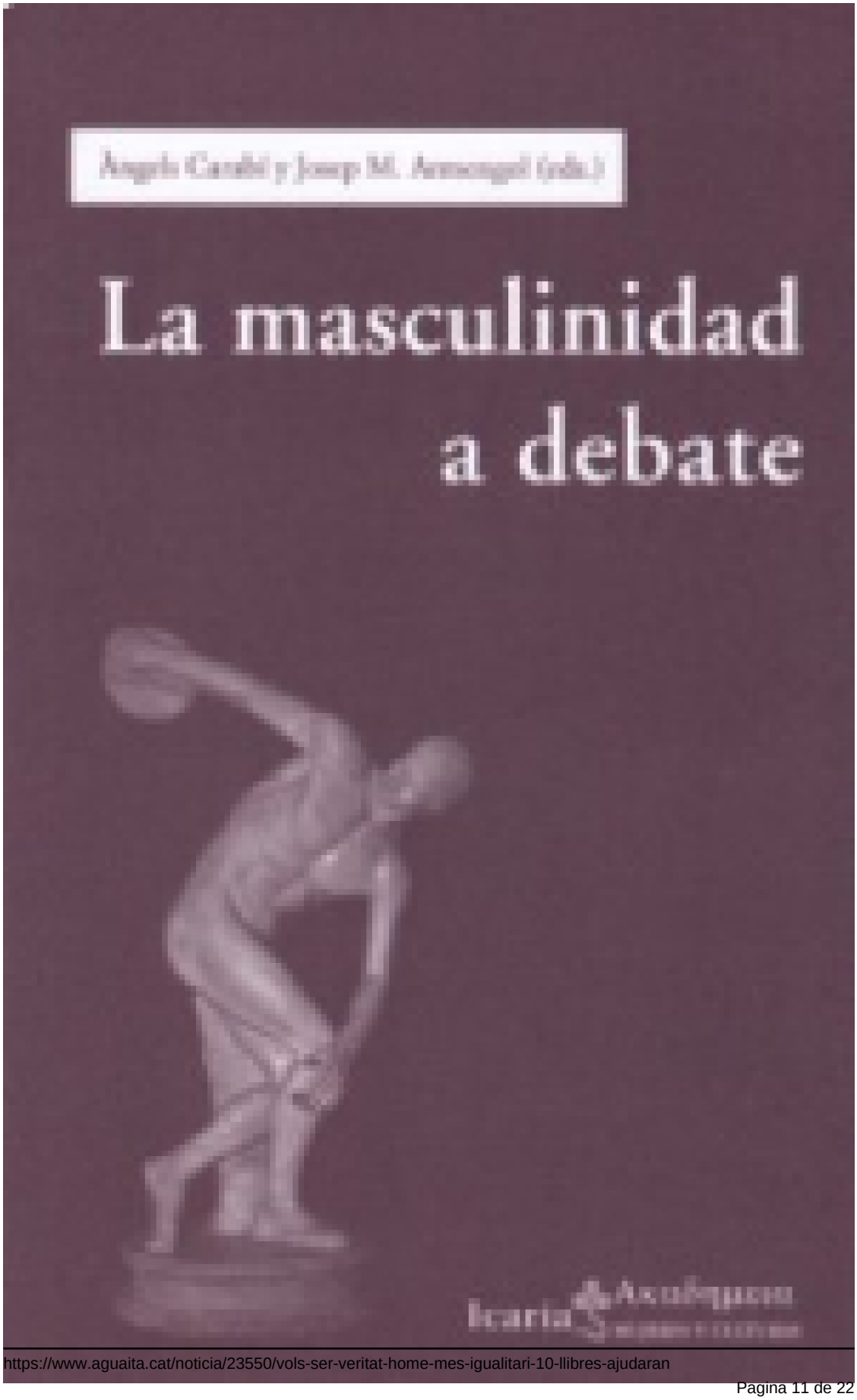
els propis dubtes i contradiccions que li han sorgit després de temps participant en grups d'homes i d'investigar-los. És segurament un dels textos més avançats sobre aquesta qüestió, en la mesura que no mira de traçar un argumentari per convèncer que cal construir noves masculinitats, junt amb un full de ruta per assolir-ho, sinó que precisament qüestiona alguns dels esforços que es fan per aconseguir-ho i les limitacions d'aquests processos. Per què aquests grups estan formats gairebé sempre per **homes heterosexuals, de classe mitjana, blancs** i sovint criats en nuclis heteronormatius? Per què ignoren altres formes d'entendre la masculinitat, com les d'homosexuals, afeminats, migrants...? Assenyala també el risc que els "nous homes" es construeixen en contraposició a les dones, com si fossin un altre col·lectiu discriminat, quan haurien d'aliar-se precisament amb el feminisme. Ja no es tracta només de fer les tasques de la llar de forma equitativa o de portar els fills a escola, reflexiona, sinó que cal anar més enllà. L'home tòxic ja no és només el típic mascle alfa agressiu, sinó que ha evolucionat amb el patriarcat però segueix acumulant recursos econòmics i espai mediàtic, i fins i tot maniobrant per parlar més a les assemblees de moviments socials. Cal, per tant, reformar i transformar la masculinitat o abolir-la?

4. *Desarmar la masculinidad* / Beatriz Ranea Triviño / Catarata

Desarmar la
MASCULINIDAD
Beatriz
Ranea
Triviño

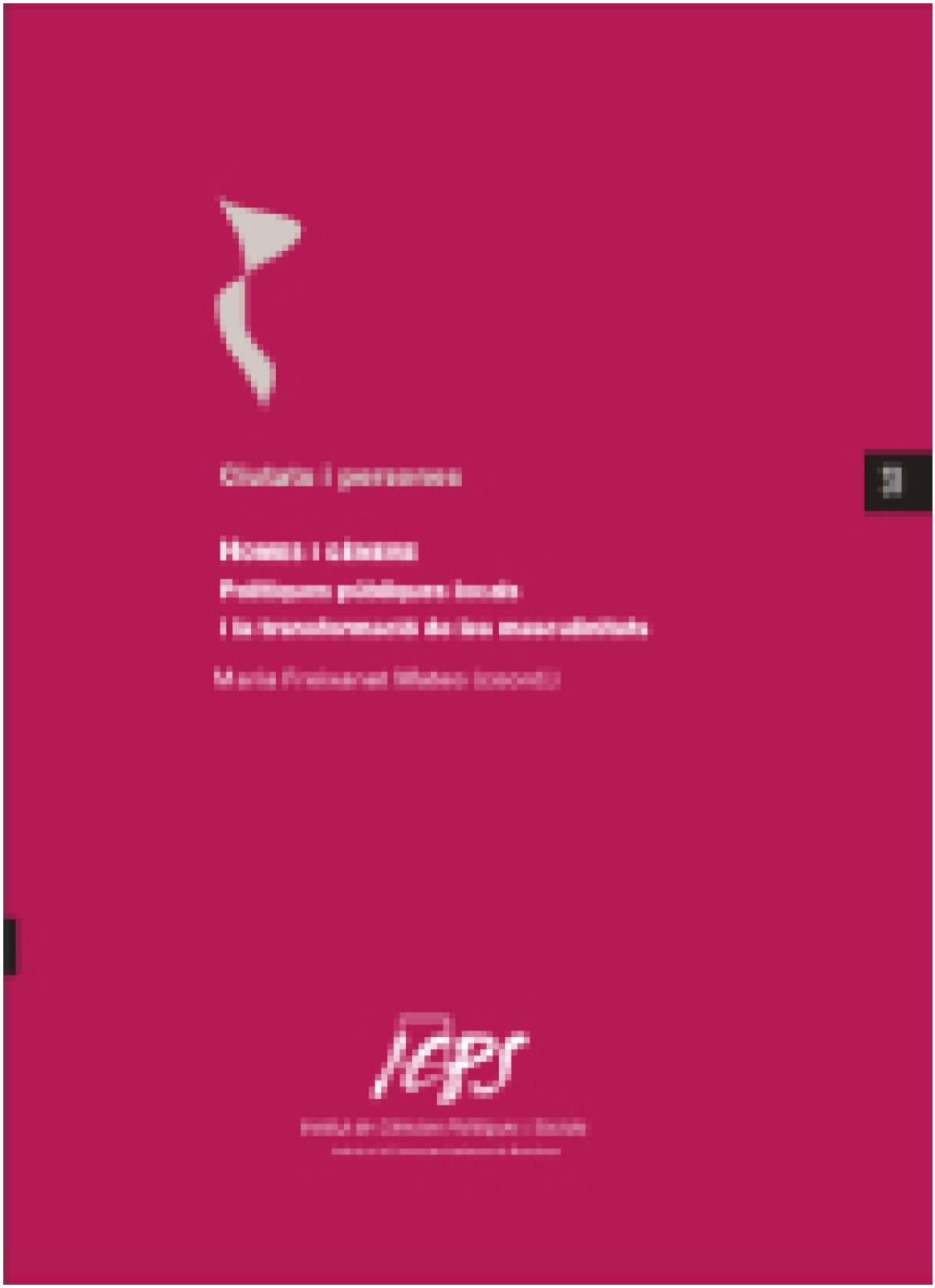
La masculinitat hegemònica actual és una arma de doble fil per als homes, ja que li permet situar-se en un espai de privilegi a la societat per damunt de l'altra meitat de la humanitat, però a la vegada l'obliga a assumir un seguit de rols i de violències en què no sempre se sent a gust, amb l'agreujant que no pot demanar suport o abordar els sentiments que això genera per no semblar feble. Aquesta és una de les tesis de la doctora en sociologia i antropologia Beatriz Ranea Triviño, qui analitza en aquest llibre el procés de deconstrucció d'aquests patrons de masculinitat a Occident, amb l'auge de models alternatius encara tímids i, a la vegada, el sorgiment de noves expressions més modernes que busquen mantenir les posicions de privilegi i opressió amb rostres menys agressius o directes. Proliferen així les ciberviolències, la generalització de la **pornografia** o la **prostitució** -amb figures més acceptades com la *sugar baby*-, així com actuacions més violentes com l'auge de l'extrema dreta i la violència sexual grupal. Detectar-ho i fer-hi front és una tasca necessària per a l'alliberament del conjunt de la humanitat.

5. *La masculinidad a debate* / Àngels Carabí i Josep M. Armengol (coordinadors) / Icaria

Ángels Carabí y Josep M. Armengol (eds.)
La masculinidad a debate
Icaria
Antrazyt

Els orígens de la feminitat i la seva evolució són elements força estudiats, fet que ha permès qüestionar-les a través del feminisme. Ara bé, i la masculinitat? Què és el que fa que els homes siguin com són? El model que fins ara han heretat -i esmenat- les diverses generacions d'homes no és inherent a l'espècie, les actituds que avui tants intenten transformar i tants altres miren de blindar per mantenir privilegis han evolucionat. Cal, per tant, estudiar-ho tal com ha ocorregut amb la feminitat, amb el mateix objectiu de qüestionar-ho i reconvertir-ho des de l'altre cantó. En aquesta obra, publicada ja fa 13 anys, es recullen aportacions de reconeguts **especialistes internacionals** d'àmbits tan diversos com la sociologia, la psicologia, l'antropologia, la teoria fílmica i literària, els estudis de raça i sexualitat o la biologia evolucionista feminista. Les ciències socials i les humanitats es combinen precisament per abordar la història de la masculinitat i també, de forma propositiva, amb voluntat de transformació. Coordinen el treball Àngels Carabí -coeditora de la revista científica *Men and Masculinities*- i Josep M. Armengol -impulsor del màster en estudis de masculinitats a la Universitat de Castella-la Manxa-, els quals fa temps que treballen plegats en aquesta temàtica, essent-ne força pioners.

6. *Homes i gènere. Polítiques públiques locals i la transformació de les masculinitats* / Maria Freixanet Mateo (coordinadora) / ICPS

La política és transformació i, per això, l'Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS) va centrar un seminari del 2013 a reflexionar sobre les masculinitats i com afrontar-les des de **les polítiques públiques, especialment les locals**. El resultat és un extens llibre que es pot consultar obertament a internet i que recull les aportacions que s'hi van fer des de diferents punts de vista. Així, **Álvaro Ponce** aborda la relació entre masculinitats i violència, **Paco Abril** tracta les dificultats

per fer front de forma equitativa a les tasques de la llar, **Juanjo Compairé** exposa què són els grups d'homes i com han evolucionat, i **Aharon Fernández** repassa les actuacions fetes a nivell internacional des de diferents camps i que poden reproduir-se localment, uns aspectes pràctics que remata amb altres propostes i exemples **Adriano Beiras**. En resulta, per tant, un document plural que tant aporta la base teòrica per comprendre les característiques i causes de les masculinitats tòxiques i, a la vegada, propostes per fer-hi front i transformar-les des dels municipis. Com assenyala Maria Freixanet Mateo, un exercici que ha de servir per a l'alliberament dels homes i per a l'empoderament de les dones.

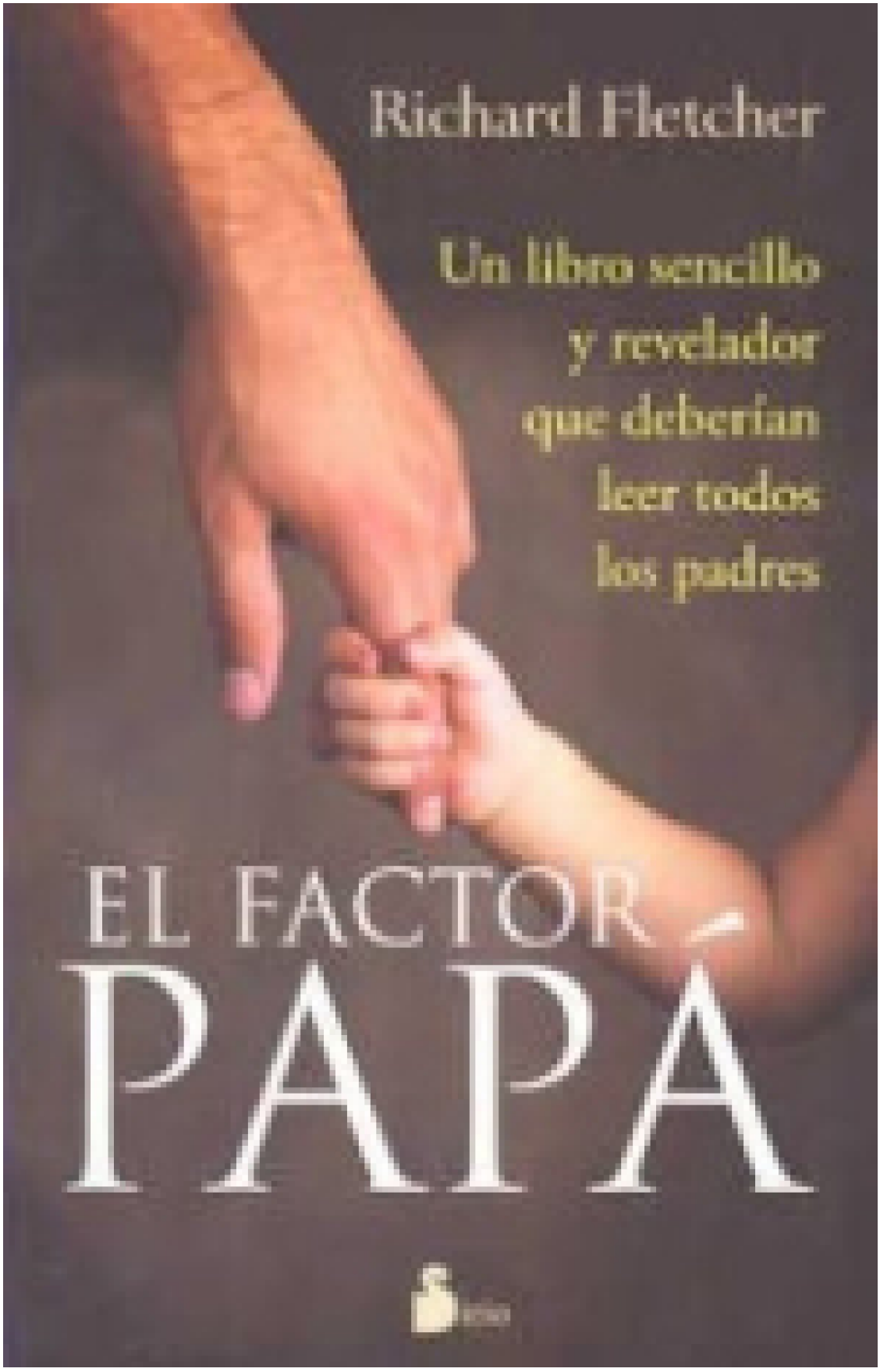
7. *Respeto: el sexo con sentido* / Inti Chavez Perez / Grijalbo

La sexualitat mai havia estat un aspecte fàcil de compaginar amb la igualtat entre homes i dones, essent el plaer dels primers massa cops l'únic i veritable objectiu. Últimament, però, el torrent d'informació accessible arreu no ha servit per salvar les dificultats inherents a pares sapastres incapaços d'abordar certes intimitats amb fills rebels o tímids. La pornografia a un clic com a escola sexual per a nois cada cop més joves i el consum de carn que deriva de certes

aplicacions per lligar s'uneixen a problemes endèmics de generacions anteriors. Tot i això, el sexòleg Inti Chavez Perez hi intenta posar solució amb aquest manual de sexe pensat per a nois des d'una òptica igualitària. Des dels complexos sobre la grandària dels genitals a la gestió de la parella estable, passant per la masturbació o les possibilitats de donar i rebre més plaer. Totes aquestes qüestions es resolen en aquest llibre, sempre des de la màxima que cal el consentiment mutu i que cada persones és un món i no hi ha regles tancades compartides per a tothom. La necessitat d'unes **relacions sexuals sanes i satisfactòries** és bàsica, i a vegades no cal aixecar-se del llit per començar a construir igualtat.

8. *El factor papá* / Richard Fletcher / Sirio

Richard Fletcher
Un libro sencillo y revelador que deberían leer todos los padres
EL FACTOR PAPÁ

Un altre àmbit de la masculinitat en què molts haurien volgut un manual és el de la paternitat, una tasca de què molts han dimitit o que s'ha situat sovint com a mer complement de la maternitat. Hi ha pocs llibres dirigits específicament a pares per aportar indicacions sobre com han d'exercir aquesta tasca, especialment després que molts homes no tinguessin cap referent implicat a casa durant la seva infantesa. Aquest llibre mira de cobrir aquest flanc, en primer lloc subratllant els motius pels quals és adient que tingui lloc aquest rol actiu del pare. Recorrent a estudis científics, Richard Fletcher exposa la importància per al **desenvolupament cerebral i l'estabilitat emocional del fill**, així com els vincles que es generen entre tots dos, fins i tot amb un tipus de jocs bruscos com rebolcar-se o simular baralles, els quals ajudarien a la seva evolució cognitiva. L'autor també analitza com ha evolucionat fins ara aquest rol dels pares i els avantatges demostrats dels models més implicats, així com aporta algunes claus en forma de manual per a aquells que volen formar part d'una veritable criança compartida. Si es vol aprofundir en l'àmbit de les paternitats, Criar.cat va recomanar aquesta i sis lectures més per a homes que volen cocriar.

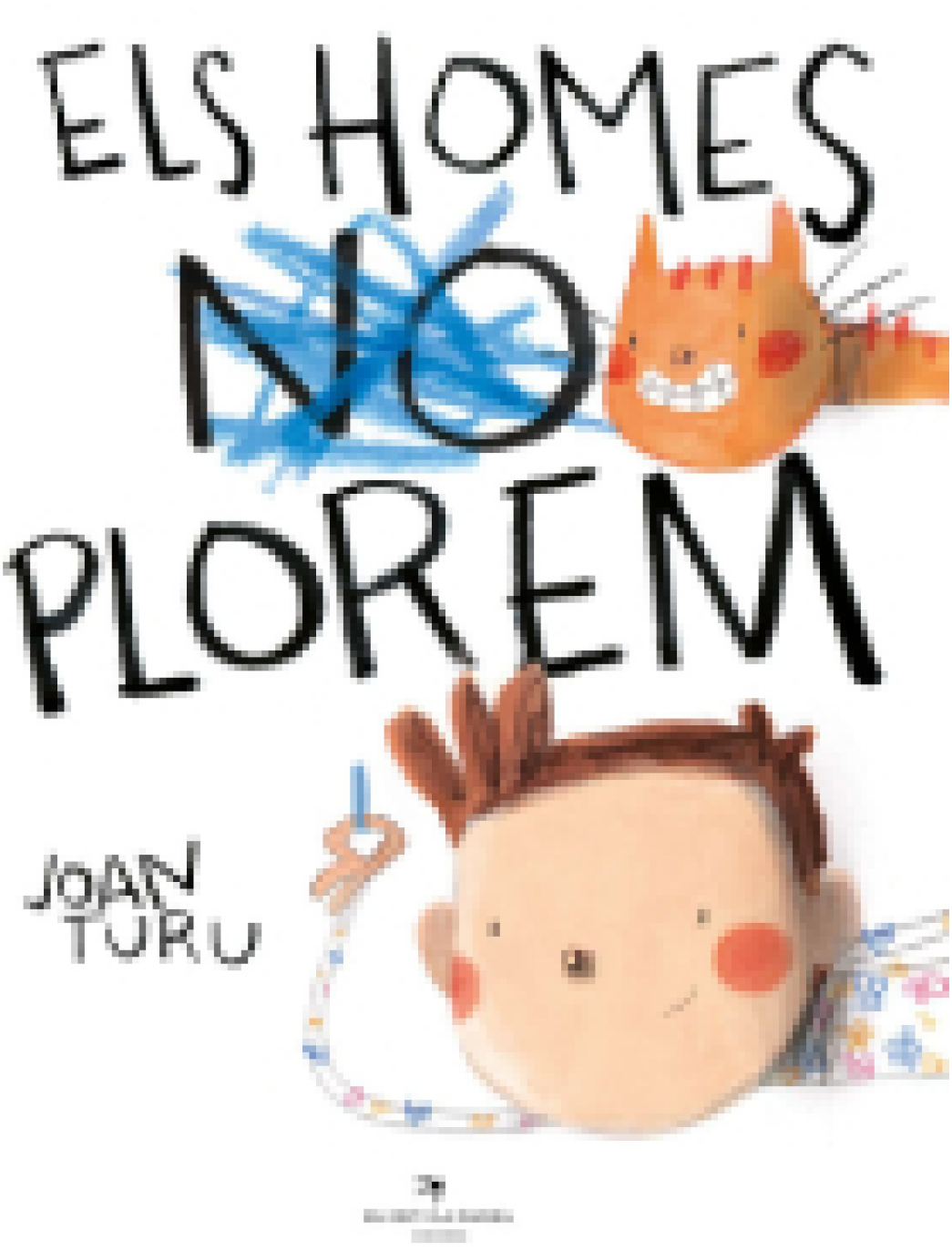
9. *Ni forts ni valents* / Thaïs Gutiérrez / Bridge

Per què s'accepta i, fins i tot, s'empodera les nenes perquè conquereixin espais tradicionalment considerats masculins, com el futbol o la robòtica, però hi ha tan pocs nens fent ballet? La periodista Thaïs Gutiérrez aprofundeix en aquesta qüestió en aquest llibre, on reflexiona sobre els processos en què, **de ben petits, els infants comencen a rebre mandats indirectes** relatius a

les formes amb què s'han de comportar per encaixar amb el model masculí. Ho fa a partir de converses amb experts, però també de la seva experiència com a mare de dos nens, una combinació que fa més proper i amè el relat. En el seu cas, malgrat que havien evitat marcar les conductes normatives dels fills, aquests ja tenien clar amb tres anys que eren nens i el que això comportava. Com pot ser? La societat en general pressiona cap aquí, amb referents clars a la televisió, les botigues i en l'entorn social que es van interioritzant i que els pares que vulguin trencar amb aquests cànons han de saber identificar. I és que els nens d'avui són els homes de demà, i les noves masculinitats cal construir-les des de ben petits. Com es pot fer?

10. *Els homes plorem* / Joan Turu / El Cep i la Nansa Edicions

"Notava que estava creixent? I això l'inquietava, perquè, quan els nens es fan grans, es tornen homes. Però a en Nil **ningú li havia ensenyat a ser un home**". Aquest és un fragment d'un nou àlbum il·lustrat de Joan Turu que fa poc que ha sortit del forn i que pretén qüestionar els estereotips de les masculinitats. I és que precisament els personatges dels contes i històries són alguns dels primers referents dels nens que poden exercir de models, i massa sovint estan farcits de superherois musculats o prínceps que rescaten princeses. No és el cas d'aquesta obra, que pot exercir de contrapès i que narra la història del Nil, un nen que està confós perquè no sap què implica ser un home, allò en què se suposa que s'ha de convertir quan creixi, per bé que analitza

el seu entorn més immediat per agafar exemples de cap a on hauria d'evolucionar. Al final, però, descobrirà la importància de sentir-se i ser un mateix.